

«Ο αναλφαβητισμός δεν είναι μόνο ατομική αναπηρία, είναι τροχό-πέδη, ίσως η πιο σημαντική για την κοινωνική και τεχνολογική χειραφέτηση των λαών στις αναπτυσσόμενες χώρες και ένας από τους σπουδαιότερους παράγοντες που διευρύνουν το χάσμα ανάμεσα στις βιομηχανικές και στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Είναι τέλος, εμπόδιο στην αλληλοδιείσδυση των πολιτισμών και στον αμοιβαίο εμπλουτισμό τους.

Να μάθεις γραφή και ανάγνωση σημαίνει επίσης να στερεώσεις τις πολιτιστικές σου ρίζες, αλλά και να γνωρίσεις άλλους πολιτισμούς». (Courtier, Απρίλιος 1984, απόσπασμα από το σχολικό διδύλιο ΕΚ-ΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ, τεύχος Α').

α) Προσδιορίστε το φαινόμενο και εξετάστε αν παρατηρείται μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες.

β) Αναζητήστε τα αίτια του προβλήματος.

γ) Εντοπίστε τις επιπτώσεις του αναλφαβητισμού και προτείνετε τρόπους αντιμετώπισης.

Η συγκεκριμένη εκφώνηση συνίσταται σ' ένα δεδομένο και σε τέσσερα ζητούμενα, που θα αναλυθούν σε αντίστοιχες ενότητες.

Α) ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ Α' ΕΡΩΤΗΜΑ

Ο όρος αναλφαβητισμός δηλώνει την αδυναμία ανάγνωσης και γραφής. Διακρίνεται σε πλήρη αναλφαβητισμό, όταν παρατηρείται πλήρης άγνοια και ανάγνωσης και γραφής και σε μερικό αναλφαβητισμό, όταν υπάρχει η ικανότητα της ανάγνωσης, αλλά όχι και της γραφής.

Το φαινόμενο του αναλφαβητισμού είναι δηλωτικό του βαθμού

πολιτισμικής ανάπτυξης ενός λαού. Παρατηρείται, κυρίως, στις αναπτυσσόμενες και τριτοκοσμικές χώρες χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν εμφανίζεται και στις αναπτυσσόμενες. Στη δεύτερη περίπτωση αναφέρεται στις οικονομικά εξελισσόμενες τάξεις, στα κοινωνικά κατώτερα στρώματα, στους μετανάστες, στις μειονότητες και στις γυναίκες.

Β) ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

1) Σύμφωνα με τα όσα προαναφέρθηκαν, ο οικονομικός παράγοντας κατέχει κυρίαρχη θέση στην εξάπλωση του φαινομένου. Η ανάγκη για διορισμό οδηγεί στην αναζήτηση εργασίας από την παιδική ηλικία και στην ταυτόχρονη απομάκρυνση από τα εκπαιδευτικά κέντρα.

2) Το παραπάνω σχετίζεται άμεσα με τη δομή και την οργάνωση των κοινωνικών. Οι κοινωνικές ανισότητες και η απουσία κατοχύρωσης του κοινωνικού δικαιώματος για παιδεία οδηγούν στο διαχωρισμό προνομιούχων και μη τάξεων που έχουν πρόσβαση στο χώρο της παιδείας.

3) Το χαμηλό πνευματικό επίπεδο, οι περιορισμένες νοητικές δυνατότητες, τα ταμπού και οι προκαταλήψεις στέγησαν για χρόνια από ορισμένα άτομα και ιδιαίτερα από τη γυναίκα τη δυνατότητα να δεχτεί τις ευεργετικές επιδράσεις της παιδείας.

4) Η ύπαρξη αναλφάβητων συνδέεται άμεσα με την προσπάθεια πολιτικής χειραγώγησης και εκμετάλλευσης των ατόμων αυτών από λυόμενα καθεστώτα.

Γ) ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

α) Σε ατομικό επίπεδο.

1) Η αδυναμία ανάγνωσης και γραφής δυσχεραίνει την εξεύρεση εργασίας και περιορίζει την αναζήτηση τομέων απασχόλησης.

2) Η απουσία ακόμα και των στοιχειωδών γνώσεων οδηγεί σε πρωτόγονους τρόπους διαβίωσης, υποβαθμίζει το βιοτικό επίπεδο.

3) Ο αναλφαβητισμός καθιστά το άτομο ανελεύθερο, αφού το δυθίζει στον πνευματικό σκοταδισμό, στις προκαταλήψεις, στο φανατισμό και το μετατρέπει σε άβουλο ενεργούμενο.

4) Αναστέλλει τη χαρά και την ικανοποίηση που προσφέρει η γνώση.

5) Το αναλφάβητο άτομο διακρίνεται συχνά για ανασφάλεια, συμπλέγματα κατωτερότητας, φόβο, αδυναμία ανάληψης πρωτοβουλιών.

6) Ενισχύεται η εξάρτησή του από τους άλλους.

7) Παρακωλύεται η συμμετοχή στα κοινωνικά και πολιτικά δράματα, αφού ο αναλφάβητος αδυνατεί να ενημερωθεί, να γνωρίσει και να κατανοήσει τα πολιτικά προγράμματα και, κατά συνέπεια, να επιλέξει ύστερα από κριτική σκέψη.

8) Καλυσιεργείται η επικοινωνία του με τους άλλους, καθώς δεν μπορεί να κατανοήσει το γλωσσικό κώδικα, να έλθει σ' επαφή με την πολιτισμική του παράδοση και να συνειδητοποιήσει την εθνική του ταυτότητα.

6) Σε κοινωνικό επίπεδο

1) Ο αναλφαβητισμός αναστέλλει την οικονομική ανάπτυξη, καταδικάζει ένα λαό στην οικονομική υποτέλεια.

2) Εννοεί την ανάπτυξη παθογενών φαινομένων, ενισχύει την εγκληματικότητα, τροφοδοτεί εκδηλώσεις κοινωνικού ρατσισμού.

3) Δυσχεραίνει τις δημοκρατικές διαδικασίες, αφού τα αναλφάβητα άτομα αδυνατούν να συμμετέχουν σε συλλογικές δραστηριότητες.

4) Οι χώρες με υψηλό δείκτη αναλφαβητισμού δεν μπορούν να διαφυλάξουν τον πολιτισμό τους, να κατοχυρώσουν τις αξίες τους, να προβάλλουν μια αξιοπρεπή εικόνα στο διεθνή χώρο.

5) Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι ο διαχωρισμός των λαών σε πολιτισμένους και υπανάπτυκτους, με αποτέλεσμα την κυριαρχία των πρώτων σε βάρος των δεύτερων.

6) Τέλος, ανακόπτεται η δυνατότητα απόρροιας επικοινωνίας και επαφής με άλλους πολιτισμούς, με άμεση συνέπεια τη διεθνή απομόνωση.

Δ) ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Οι καταλυτικές επιπτώσεις του αναλφαβητισμού προβάλλουν την ανάγκη για καταπολέμησή του. Απαιτείται λοιπόν:

1) Κατοχύρωση του δικαιώματος της παιδείας για όλα τα άτομα άσχετα από φυλή, φύλο, κοινωνική καταγωγή, οικονομική κατάσταση.

2) Υποχρεωτική εκπαίδευση που επιτρέπει τουλάχιστον τη στοιχειώδη μόρφωση.

3) Δημιουργία εκπαιδευτικών κέντρων, ιδιαίτερα στις αγροτικές και υπανάπτυκτες περιοχές.

4) Προγράμματα επιμόρφωσης για αναλφάβητους.

5) Οικονομική υποστήριξη των οικονομικά ασθενέστερων μαθητών, ώστε να μπορούν να παρακολουθήσουν τις σπουδές τους.

6) Ευαισθητοποίηση της πολιτείας στις περιπτώσεις εγκατάλειψης σπουδών.

Εφημερίδα
ΤΑ ΝΕΑ -

ΓΙΩΤΑ Κ. ΣΥΚΑΡΑ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

Ετυμολογία του όρου

Α ν : στερητικό, ελλειπτικό
πρόβημα

άλλα, βήτα : τα δύο πρώτα
γράμματα του ελληνι-
κού, γλωσσικού στοιχείου

Ερμηνεία Γλωσσικής

Έλλειψη ή αδυναμία γνώσεως
ανάγνωσης και γραφής
(γενική ή μερική).

Γ.Ι.Κ. / 93

